

JRLS 5/2014

The Journal of Romanian Literary Studies is an international online journal published by the *ALPHA Institute for Multicultural Studies* in partnership with Arhipelag XXI Press. It is an academic publication open to academics, literary critics, theoreticians or researchers who are interested in the study of Romanian literature, as well as the Humanities. Our essential goal is to set communication paths between Romanian literary and humanistic research and the contemporary European cultural discourse, bringing the most valuable phenomena recorded in the Romanian culture into a beneficial dialogue with the other European cultures.

SCIENTIFIC BOARD:

Prof. Virgil NEMOIANU, PhD
Prof. Nicolae BALOTĂ, PhD
Prof. Nicolae MANOLESCU, PhD
Prof. Eugen SIMION, PhD
Prof. George BANU, PhD
Prof. Alexandru NICULESCU, PhD

EDITORIAL BOARD:*Editorial Manager:*

Prof. Iulian BOLDEA, PhD

Executive Editor:

Prof. Al. CISTELECAN, PhD

Editors:

Prof. Cornel MORARU, PhD

Prof. Andrei BODIU, PhD

Prof. Mircea A. DIACONU, PhD

Assoc. Prof. Dorin STEFANESCU, PhD

Assoc. Prof. Luminița CHIOREAN, PhD

Assist. Prof. Dumitru-Mircea BUDA, PhD

The sole responsibility regarding the contents of the articles lies with the authors.

Desktop publishing: D.-M. Buda

Published by

Arhipelag XXI Press, Târgu-Mureș, România, 2014

Moldovei Street, 8, Târgu-Mureș, 540519, România

Tel: +40-744-511546

Editor: Iulian Boldea

Editorial advisor: Dumitru-Mircea Buda

Email: editura.arhipelag21@gmail.com

<http://www.asociatiaalpha.comxa.com>

ISSN: 2248-3004

The issues of "Journal of Romanian Literary Studies" are included in the following International Databases : *CEEOL, Global Impact Factor and Google Scholar.*

Indexation in currently in progress in the following International Databases:

INDEX COPERNICUS / DOAJ / EBSCO HOST / SCOPUS / THOMSON-REUTERS WEB OF KNOWLEDGE / SCIPRO

TABLE OF CONTENTS:

LES UTOPIES CHRETIENNES

Corin BRAGA 13

PRINȚESA POETĂ ȘI SPIOANĂ (LUCIA ALIOTH)

Al. CISTELECAN 32

FLORIN IARU. THE APPEAL TO IRONY

Iulian BOLDEA 36

THE UNREAL AND THE IMAGE IN GASTON BACHELARD'S
PHENOMENOLOGICAL POETICS

Dorin ȘTEFĂNESCU 43

NATIONALISM AND PROBITY

Petronela-Gabriela ȚEBREAN 52

POSTMODERN VS. TRANSMODERN – KAFKA

Ștefan VLĂDUȚESCU and Dan Valeriu VOINEA 57

DYNAMIQUE DE LA MÉMOIRE DANS *DORA BRUDER* DE PATRICK MODIANO

Serenela GHIȚEANU 65

MIRCEA ELIADE'S LITERARY TOPOGRAPHIES OF BUCHAREST

Dana BĂDULESCU 70

THE EDENIC TOPOS IN MIHAI EMINESCU'S POETRY

Ion Popescu-BRADICENI 81

PRESERVATION, CONSERVATION AND ARCHIVING OF DIGITAL RESOURCES –
SPECIFIC PROBLEMS

Elena TÎRZIMAN 89

A SOCIO-PSYCHOLOGICAL APPROACH TO HUXLEY'S "BRAVE NEW WORLD"
VIA LACAN

Clementina Alexandra MIHAILESCU 95

THEORIES REGARDING THE FRONTIERS IN THE BYZANTINE AND MUSLIM
WORLD

Adriana CÎTEIA 99

LITERARY SPACE, FILM SPACE AND HISTORIC SPACE: BODIES, GESTURES AND
RITUALS

Gabriela-Mariana LUCA 112

A CONTRASTIVE ANALYSIS IN TRANSLATING MEDICAL TEXTS

Simona Nicoleta STAICU 119

AGAIN ON THE LINGUISTIC EXPRESSION OF THE ASPIRATION TOWARDS THE
ABSOLUTE IN THE POETRY OF TRAIAN BORZ

Florina-Maria BĂCILĂ 126

ERWIN WITTSTOCKS WERK, EIN BILD DES SIEBENBÜRGISCHEN
ZUSAMMENLEBENS

Olga KAITER 135

CREATION ET CONNAISSANCE - LA CRISTALLISATION PROGRESSIVE
OBJECTIVE

Camelia BIHOLARU 142

SUR LES REVUES LITTÉRAIRES DE LA SOCIÉTÉ ROUMAINE PRÉMODERNE

Ioana-Crina COROI 151

THE CONTOURS OF A STRANGE GEOGRAPHY : THE SPACE OF BUCHAREST IN
MIRCEA CĂRTĂRESCU'S PROSE

Ana Alexandra SANDULOVICI 156

THE EPILOGUE OF EMINESCU'S JOURNALISTIC WORK

Mihaela MOCANU 161

IDEOLOGY AND NARRATIVE IN HEMINGWAY'S WAR FICTION

Edith-Hilde KAITER 169

THE DRAMATIC MODEL IN THE CONSTRUCTION OF CAMIL PETRESCU'S NOVELS

Ariana BĂLAȘA 176

DENIS DIDEROT: À LA RECHERCHE DE LA « LUMIÈRE DES LUMIÈRES »

Elena Mihaela ANDREI 183

ARCHAIC LEXICAL ELEMENTS IN THE UNIVERSAL CHRONICLE BY MIHAIL MOXA

Iuliana Valentina BOBOACĂ 190

SPEECH ACTS IN NEWSPAPER HEADLINES

Elena Rodica OPRAN 196

THE CONCEPT OF "WISDOM" IN OLD TESTAMENT POETIC LITERATURE

Liviu URSACHE 205

IDENTITY AND OTHERNESS IN MIRCEA NEDELCIU'S PROSE

Ana-Valeria GORCEA (STOICA) 211

COMMUNICATION AND MANIPULATION TO CICERO

Alexandru Lucian VOINEA 218

TRADUIRE PABLO PICASSO, UNE VRAIE PROVOCATION

Violeta CRISTESCU 228

OLD SENTIMENTAL NOTEBOOKS

Elena LAZĂR (BURLACU) 236

ANALYTICAL LIMITS OF THE RESIDUAL

George Alexandru CONDRACHE 243

LE CORPS VECU ET LE CORPS FANTASME: QUELQUES HYPOSTASES DU CORPS FEMININ CHEZ ANNE HEBERT ET CALIXTHE BEYALA	
Florentina Ionela MANEA	249
FROM SOCIAL REALISM TO MODERN NARATIVE TECHNIQUES	
Mihaela-Adelina CHISĂR-VIZIRU	258
PERSONALIZED MICRO-IMMORTALITIES. A LITERARY ILLUSTRATION	
Adriana TEODORESCU	263
THE LUCA MATRIOȘKA. SOCIAL AND CORPORAL UTOPIA	
Iuliana MIU	270
I.D. SÂRBU AND HIS PLAYS: <i>ARCA BUNEI SPERANȚE</i> , <i>FRUNZE CARE ARD</i> AND <i>PRAGUL ALBASTRU</i>	
Lucia ȘOPTERIAN (STRETE)	275
CRITICAL RECEPTION OF THE NOVEL <i>LIFE ON A PLATFORM</i> BY OCTAVIAN PALER	
Judit-Mária SZILÁGYI (SZÖVÉRFI)	279
THE CHRISTIAN IMAGINARY. A POSSIBLE DEFINITION	
Liliana DIACONU	287
BUILDING A SCHOOL CULTURE AND BEING PROACTIVE IN REMOVING BARRIERS AND OBSTACLES THAT LEAD TO EXCLUSION	
Magda-Elena SAMOILĂ	294
THE CHARACTER ALTERITY. THE FEMININE	
Lucian-Nicu RĂDĂȘAN	299
ROMANIAN LITERATURE IN HIGHSCHOOL TEXTBOOKS. DISTRIBUTION AND REPRESENTATION	
Simona FORTIN	306

THE BIRTH OF JESUS CHRIST IN GIOVANNI PAPINI'S VIEW

Diana-Lavinia BUMBARU..... 315

THE VISUAL MESSAGE

Cristina Camelia IGNATOVICI 318

"CALENDARUL MUREȘULUI" – INSTRUMENT OF IDENTITY AND RELIGIOUS-MORAL FORMATION FOR THE ROMANIANS ON THE MUREȘ VALLEY

Antonina Silvia FRANDEȘ ANDONE..... 324

ENDER'S GAME AND THE WILL TO POWER (CLOSE READING)

Călina BORA 329

PERSPECTIVES ON THE CONCEPT OF FANTASTIC IN LITERATURE

Nicoleta Doina POP (POCAN)..... 336

UN DESTIN ENTRE PIERRE ET PAUL. POUR UN ART POETIQUE

Bianca-Livia BARTOȘ 341

THE DOMINATION OF SCIENCE AND THE MEDICALIZATION OF CONTEMPORARY SOCIETY – AN INTERPRETATION OF THE CURRENT EUROPEAN LEGISLATION REGARDING EUTHANASIA

Gabriela MUNTEANU 347

AUTOFICTION – GENERIC LEGITIMATION AND IDENTIFICATION CRITERIA

Diana SOFIAN 352

DIMITRIE LIUBAVICI AND THE PRINTING ART OF TÂRGOVIȘTE

Agnes Terezia ERICH..... 361

CANIBAL SPACES. THE SUBJECT BETWEEN PETRIFICATION AND RUNNING INTO THE DESERT

Iudita FAZACAȘ 366

UN LIVRE DE PRIERE PUBLIE EN LANGUE FRANÇAISE PAR LA METROPOLE
ORTHODOXE ROUMAINE D'EUROPE OCCIDENTALE ET MERIDIONALE

Felicia DUMAS..... 371

GADJO DILO- GIPSY DON QUIJOTE

Albina PUSKÁS-BAJKÓ 378

COMMUNICATION IN THE DRAMATIC WORKS OF WILLIAM SHAKESPEARE

Raluca-Sînziana GHERVAN 387

HARAP-ALB AND THE DISCOVERY OF THE SELF

Oana-Lucia SAVA (CSATLOS)..... 394

ILEANA MĂLĂNCIOIU - LIFE AND DEATH LYRICS

Bianca CRUCIU..... 399

THE TYPOLOGY OF THE METATEXT IN ALEXANDRU GEORGE'S PROSE:
DIMINEAȚA DEVREME

Valentina Iliescu..... 404

FIGHTING FOR THE NATIONAL UNIFICATION – *ROMÂNUL* NEWSPAPER (1914-
1918)

Carmen TÂGȘOREAN 411

ALCHEMICAL INTERFERENCES IN LIVIU GEORGESCU'S POETRY

Ștefan Mihai SEBESI-SÜTÖ 419

THE ANALYSIS OF SYMBOLS IN *INCANTAȚIA SÂNGELUI*, BY VASILE LOVINESCU

Alina BĂRBUȚĂ..... 423

ION BARBU. THE ROMANIAN POETIC BALCANISM

Maria MOVILĂ (POPA) 427

CAMIL PETRESCU THE HUXLEYAN

Alexandru-Ionuț MICU 434

GRIGORE VIERU – NOW AND FOREVER

Teodora-Georgiana AMZA 440

MARIANA MARIN'S POETRY: A LYRICAL PARAPHRASE OF ANNE FRANKE'S DIARY

Angelica BĂEȚAN (STOICA) 444

RADU PETRESCU – THE DIARY BEYOND THE NOVEL

Carmen-Elena FLOREA 450

VIOREL MARINEASA: „CORESPONDENȚE, COMPUNERI, TĂCERE”-REFLECTIONS OF THE POSTMODERNIST MIRROR

Julia DEÁK 460

TRANSLATING GRAHAM SWIFT'S *LAST ORDERS* – SOME OF LENNY TATE'S STRIKING OF CHORDS

Alexandra Roxana MĂRGINEAN 465

DANTE AND PETRARCH AGAINST THE IGNORANCE OF THE SCHOLASTIC THEOLOGIANS

Liviu Iulian COCEI 473

PERSPECTIVES ON THE DIMENSION OF A LITERARY HISTORY: BETWEEN SHORT AND EXHAUSTIVE

Lucian D. BĂICEANU 480

THE HOLOCAUST AND THE (I)REVERSIBILITY OF TRAUMA: NICOLE KRAUSS, *MAREA CASĂ*

Sorin-Daniel FAUR 488

IDEOLOGICAL MISTAKES OF LOUIS FERDINAND CÉLINE AND EMIL CIORAN

Mara Magda MAFTEI 494

THE AWAKENING AND "A PAIR OF SILK STOCKINGS": A FEMINIST PERSPECTIVE ON MOTHERHOOD AS INSTITUTION

Maria-Viorica ARNĂUTU 508

PAUL GOMA. <i>ADAMEVA</i> : L'UNIVERS PITTORESQUE DE LA FEMME Mariana PASINCOVSCHI	516
MIRCEA ELIADE'S <i>YOUTH WITHOUT YOUTH</i> . SHORT STATISTICS OF ITS RECEPTION OR FRANCIS FORD COPPOLA AND THE ALCHEMY OF SUCCESS Cristina SCARLAT	523
THE MYTH OF SACRIFICE IN LUCIAN BLAGA'S DRAMAS Alina Luciana OLTEAN	535
THE WEIGHT OF LINGUISTIC INTERACTIONS IN THE LITERATURE OF ACCOMMODATION Nicoleta-Loredana MOROȘAN	539
THE TRIANGULAR DESIRE IN REBREANU'S NOVEL <i>ION</i> Imola Katalin NAGY	544
<i>NEO CALIBAN</i> , LOOKING FOR MODEL! Elena PÂRLOG	552
NICOLAE STEINHARDT- SELF THROUGH OTHERS Claudia CREȚU(VAȘLOBAN)	562
THE WEDDING'S THEME IN THE ROMANIAN CULTURED POETRY Ioan GHEORGHÎȘOR	565
A FORGOTTEN TETRALOGY Enikő MAROSFÖI	570
ROMANIA IN ENGLISH TRAVEL LITERATURE. FROM A WINTER IN THE CITY OF PLEASURE TO THE WAY OF THE CROSSES Adriana Dana LISTEȘ POP	577
PARCOURS DADA Elena Monica BACIU	584

TERMINOLOGIE ECONOMIQUE

Ruxandra PETROVICI 587

REALITY AND MYTH. TECHNIQUES USED FOR THE AMBIGUOUS

Vlad-Ionuț SIBECHI..... 594

KWAME ANTHONY APPIAH, *COSMOPOLITISM. ETICA ÎNTR-O LUME A STRĂINILOR*

Ana-Maria CHEȘCU..... 598

THE CRITICAL RECEPTION OF IOANICHIE OLTEANU'S WORKS

Delia Natalia TRIF (ANCA)..... 601

THE CRITICAL RECEPTION OF MIRCEA IVĂNESCU IN 2004

Diana DAN..... 606

HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU. LANDMARKS OF THE SHORT PROSE

Mihaela STANCIU (VRAJA)..... 612

REWINDING A CLOCKWORK SELF: DISINTEGRATION AND UNITY IN THE
BRITISH LITERATURE OF THE 60S: *THE GOLDEN NOTEBOOK* AND *A CLOCKWORK
ORANGE*

Ioana BACIU..... 619

V.S. NAIPAUL'S TRAVELOGUES: HINDU VERSUS MUSLIM COMMUNITIES

Roxana Elena DONCU 627

CULTURAL ASSOCIATIONS FROM TIMISOARA DURING THE END OF XIXTH
CENTURY AND THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURY. SOCIAL
IMPLICATIONS

Alin Cristian SCRIDON..... 636

AMBIGUITY AND INDETERMINATION IN THE NOVEL *WRITTEN ON THE BODY* BY
JEANETTE WINTERSON

Monica SIMON..... 645

SEPTIMIU BUCUR – AN UNFAIRLY FORGOTTEN CRITIC

Dumitrița Florina TODORAN (POP) 652

NORMAN MANEA, *TEXTUL NOMAD* /THE NOMADIC TEXT - NARRATIVE
INSTANCES OF EXILIC IDENTITY

Simona ANTOFI 657

THE AGES OF FEMINITY. *IMAGINI FRUMOASE* – SIMONE DE BEAUVOIR

Cătălina-Aurora STOICA 668

COMPARATIVE STUDY OF THE CONCEPTS REGARDING THE LITERARY
HISTORY AND THE ROLE OF THE LITERARY HISTORIAN IN THE CASES OF
NICOLAE IORGA, EUGEN LOVINESCU AND GEORGE CĂLINESCU

Roxana-Oana MÎNDRU 673

THE ARTISTIC BELIEF OF ION HOREA. POETIC-HERMENEUTICAL STUDY

Anamaria ȘTEFAN (PAPUC) 683

THE PLASTICIZED IMAGE OF THE ORIGINAL PLACE IN THE CARCERAL
WRITING OF PAUL GOMA

Veronica NANU 690

IRONY: THE ARM OF A SKILFUL INTELLECTUAL

Sonia Livia GREC 699

TRANSLATING AND REVIEWING CANADIAN SF IN POST-COMMUNIST
ROMANIA. THE CASE OF WILLIAM GIBSON

Ana-Magdalena PETRARU 705

BENEDICTE HEIM, *ALY EST GRAND*. UNE ENSEIGNANTE PAS COMME LES
AUTRES

Emanuel TURC 712

VASILE VOICULESCU – FROM HESYCHASM TO THE GREAT RELIGIOUS POETRY

Doina POLOGEA 718

POSTMODERN VS. TRANSMODERN – KAFKA

Ștefan VLĂDUȚESCU and Dan Valeriu VOINEA

University of Craiova

Abstract: The study starts from the reality that today we are experiencing a postmodernity that tends to transform into a transmodernity. As it is known, the cultural, epistemological and methodological feature of postmodernism is deconstruction. Since, through communication, postmodernism has itself become canonical, it turned into transmodernism. Deconstruction (specific to postmodernism) generated the reintegration (unification – specific to transmodernism), and postmodernism thus impregnated transmodernism. Interpreted in the contemporary context, Franz Kafka's work proves to be actual. Kafka passes beyond his epoch, is postmodern and transmodern. Our research shows that Kafka's actuality consists, above all, in the human values promoted in his works and in the methods of delegitimizing humanity (the tyre technique, the de-senzationalizing technique, the delegitimizing description technique, the technique of anamorphic perspective).

Keywords: Kafka, postmodernism, transmodernism, delegitimizing techniques.

1. Introducere

Opera lui Kafka este, împreună cu aceea a lui Proust, opera cea mai radicală a secolului XX: adevărată răscruce a gândirii, loc unde se întretaie drumurile imaginarului și unde se delimitează calea regală ce duce de la maladie la cunoașterea lumii. Pornind de la liniște, punctul în care mitul maladii sfârșește, până la cuvintele prin care se ajunge la o nouă reprezentare a lumii, Kafka, traversează epoca modernă, ieșind din această epocă. El depășește și delegitimează toate figurile și miturile modernului: țara ploioasă, timpul oprit, orele vide și perplexe, delirul imobilității, senzația răului de mare pe uscat, amețea metropolitană, precaritatea, caducitatea, tranzitorietatea și maladia. În cartea sa, după care am citat trăsăturile modernului, *Mituri și figuri ale modernului*, Franco Rella arată că epoca modernă ține de la 1800 până la 1950 și ea este “timpul în care fatuitatea și plictiseala (...) sunt trăite ca evanescență a limitelor lumii” (Rella F., 1981, p. 6).

Profesorii Antonio Sandu și Oana Alina Bradu vorbesc despre două ”paradigme conceptuale metodologice”: paradigma postmodernă și paradigma transmodernă. Aceștia arată că paradigma postmodernă este ”centrată pe o deconstrucție” ce merge ”până la nivelul identificării constructelor ce stau la baza înțelegerii realității de către subiecți” și că paradigma transmodernă s-a constituit ca o ”re-integrative perspective that focuses on the correlation and interdependence of social subsystems reconstruction social reality” (Bradu & Sandu, 2009, p. 102).

Kafka nu este un modern ortodox, ci un postmodern și un transmodern. Pentru a ne exprima cu cuvintele sale, despre Picasso, Kafka “este un deformator cu voință. (...) El se mărginește să noteze deformările care încă n-au pătruns în câmpul conștiinței noastre” (Apud Garaudy R., 1968, p. 191). Și adaugă “Arta este o oglindă care «o ia înainte», ca un ceasornic” (Apud Garaudy R., 1968, p. 191). Kafka însuși a luat-o înainte, ca un ceasornic; prin romanele sale el survolează anul 1950 în miezul zilei și trece înapoi spre noi. E un bolid ce nu se poate opri, lasă în urmă, iese din limitele modernității și devine contemporanul nostru, devine postmodern, hipermodern cum zice G. Lipovetsky.

Conceptul de postmodern a fost elaborat în Italia și Statele Unite, după 1965. El a desemnat mai întâi societatea superindustrializată de după 1950, vezi David Bell (*The*

Coming of Post-Industrial Society, New York, 1973) și A. Touraine (*La société postindustriale*, H. Mulino, Bologna, 1970).

În 1971, Ihab Hassan uzează conceptul într-o lucrare de critică literară (*The Dismemberment of Orpheus: Toward a Post Modern Literature*, Oxford U.P., New York, 1971).

Conceptul începe să circule apoi și se impune definitiv după 1975. În 1979, la Paris, Jean François Lyotard publică lucrarea *Condiția postmodernă* (*La condition postmoderne*), care este apoi tradusă în italiană, spaniolă și germană. În Italia lucrarea cunoaște două ediții într-un singur an, 1981. După a doua ediție vom cita noi:

“Simplificând la maximum, putem considera «postmodernă» neîncrederea față de meta narațiuni. Este vorba, fără îndoială, de un efect al progresului științific; care presupune mai departe la rândul său neîncredere. Desuetudinii, învechirii dispozitivului metanarativ de legitimare îi corespunde în particular criza filozofiei metafizice (...). Funcția narativă își pierde functorii, își pierde marii eroi, marile pericole, marile periururi și marile scopuri. Ea se împrășteie într-o nebuloasă de elemente lingvistice narative, dar și denotative, prescriptive, descriptive etc., fiecare dintre ele vehiculând valențe pragmatice sui generis. Fiecare dintre noi trăiește la răscrucea mai multor astfel de elemente. Noi nu formăm combinații lingvistice în mod necesar stabile, iar proprietățile lor nu sunt în mod necesar comunicabile” (Lyotard J.-F., 1981, p. 6).

Pentru omul postmodern criteriile de validare s-au schimbat: valoroase sunt doar creațiile care se legitimează singure în contemporaneitate.

Pe omul postmodern nu-l mai convinge istoria, el trăiește fără a face apel la realitate, el se vrea centru de iradiatii, rege al unui “imperialism al realului”, cum zice H. Blumenberg în cartea sa despre mitul naufragiului (Blumenberg H., 1979, p. 17).

Pentru postmodernitate istoria literaturii nu mai are justificare, singura istorie este prezentul, singura literatură este cea a prezentului, cea care absoarbe din trecut ceea ce o fundamentează ca prezent. Omul postmodern nu are decât prezent.

Astăzi, arată Lyotard, “suntem în fața unui proces de delegitimare care vine din exigența de legitimare” (Lyotard J.-F., 1981, p. 72). Narațiunea postmodernă “nu produce cunoscutul, ci necunoscutul” (1981, p. 109), iar singurul ei mod de legitimare este un subiect cognitiv și practic ce presupune un erou al cunoașterii sau unul al libertății (1981, p. 58).

Recitindu-l pe Kafka, am trăit nostalgia narațiunii pierdute.

Ipoteza noastră de lucru este că romanul lui Kafka este un roman postmodern, unul care nu produce cunoscutul, ci necunoscutul, unul în care nimic nu se mai legitimează printr-o convenție, în care totul se legitimează prin sine, dacă se poate legitima, iar dacă nu, dispăre ca un preconcept prea mult uzat și prea puțin vital.

Pentru demonstrație ne vom baza pe *Procesul* și doar incidental pe *Castelul* pentru a nu lungi expunerea, încercând să arătăm că primul este un roman al delegitimării libertății, iar al doilea un roman al delegitimării cunoașterii, în timp ce eroii lor sunt antieroi ai libertății și, respectiv, ai cunoașterii.

2. Descriere și interpretare

Descrierea și interpretarea sunt luate în sensul lor dialectic pe care li-l dă Michel Charles în *Retorica lecturii*, 1977, p. 9: “orice descriere este o interpretare, dar și contrariul este adevărat”.

Descrierea adevărată este deontică. Vom adopta un sistem de descriere bazat pe : *Figuri*, vol. III (Genette G., 1972, p. 39) de G. Genette, *Logica povestirii* (Bremond C., 1981) de Claude Bremond, *Descrierea și interpretarea textului narativ* (1981), editată de Universitatea din Padova (1981) și pe *Structurile și timpul* (Serge C., 1974) de Cesare Segre.

3. Narațiunea

3.1. *Elementele narrative*

Parafrazele rezumative ale subiectelor și ale fabulelor în ambele romane coincid în parte, excepția o fac pasajele în care acționează mecanismul fenomenologic de legitimare.

Josef K. este arestat, discută cu inspectorul, apoi cu domnișoara Bürstner. Are loc primul interogatoriu în prima duminică; în a doua, Josef K. găsește sala goală, întâlnește studentul și vizitează birourile tribunalului. Prietena domnișoara Bürstner se uită la acesta și-i arată că are și ea cunoștință despre proces. Unchiul său află de proces, vine să-l ajute; îl duce la avocatul Huld unde o cunoaște pe Leni. La birou, nu mai dă atenție clienților; dar unul dintre ei, un industriaș, îl îndrumă spre pictorul Titorelli ce-i trimite ajutor. După aceasta se hotărăște să renunțe la serviciile avocatului său. Aici îl cunoaște pe negustorul Block. Trimis de directorul băncii sale să ducă la catedrală un client italian, Josef K. ascultă de la preotul tribunalului parabola legii. La un an după arestare, Josef K. este asasinat.

3.2. *Elemente non-narrative*

Informații

Locuri în care se desfășoară acțiunea: în casa doamnei Grubach, unde Josef K. și domnișoara Bürstner stau cu chirie, în biroul de la bancă, în tribunalul improvizat de la etajul al cincilea al unei case, în casa avocatului Huld, în catedrală și la marginea orașului.

Timpul la care face referire povestirea

Povestea se desfășoară timp de un an cu întreruperi atât în subiect, cât și în fabulă.

Indicii

Indiciile asupra personajelor, asupra vremii și asupra obiectelor sunt rare; se pot, totuși, remarca: profesia de procurist a lui Josef K. și dorința lui de libertate, ajutorul inutil pe care-l oferă toate celelalte personaje și ploaia de la intrarea în catedrală.

3.3. *Discursul narațiunii*

Timpul

Subiectul este secționat în zece capitole. Prima povestire se desfășoară de la ora opt dimineață până la ora 12 noaptea. Segmentul retrospectiv (analepsa) prezintă o încărcătură variabilă și este inserat înainte de a veni acasă în acea zi.

Amplitudinea analepsei este foarte redusă; amplitudinea maximă corespunde încărcăturii maxime. Fiecare capitol cuprinde, fără analepse, o zi incompletă din viața lui Josef K.

Analepsele repetitive cele mai importante sunt: grija lui Josef K. pentru proces și mita pe care o presupune salvarea, achitarea.

3.4. *Durata (Viteza)*

Pauzele descriptive sunt mici (timpul subiectului este aproape simultan cu cel al fabulei). Elipsele sunt mari și esențiale, ceea ce duce la o neclaritate a fabulei. Întâlnim multe scene, timpul povestirii și cel al istoriei coincid. Josef K. rămâne, deci, aproape tot timpul în scenă.

3.5. *Modul și vocea*

Naratorul nu este unul dintre personajele povestirii și se prezintă ca exterior și omniscient, el este extradiegetic – heterodiegetic.

Am notat esența informațiilor temporale utile pentru a data toate părțile istoriei.

Interpretarea narațiunii postmoderne

În afară de discuție este că opera kafkiană, ca orice operă mare de altfel, este o operă deschisă, o operă deschisă tuturor interpretărilor, “un voiaj fără sfârșit prin secole și cărți”,

cum zice Marthe Robert, (1963, p. 203) citată și de Ion Vartic (1977, p. 150) și de Mariana Șora (1968, p. 9).

Dar tot în afara discuției este și că, așa cum arată Fritz Martini (1972, p. 502), “orice interpretare univocă a operei sale este sortită eșecului; ba mai mult, trebuie găsite pentru el categorii estetice și existențiale proprii”. Acestea sunt dovedite și de bibliografia imensă a operei, pe care o înregistrează Peter U. Beicken (1974). Pentru interpretările înregistrate până acum trimitem la rezumatele lui Peter U. Beicken. Aici se dovedește că opera kafkiană nu și-a pierdut efectul, căci “o operă trăiește atât timp cât își exercită efectul”, după afirmația lui Kark Kasik (Apud Corbea A., 1980, p. 151).

Oricum, *Procesul* și *Castelul* au fost prezentate fie ca romane pe aceeași temă (Garaudy R., 1968, p. 179), fie ca opuse (pe teren românesc părerea este susținută de Ion Vartic) (Vartic I., 1977, p. 157). Adevărul soluției de mijloc a devenit deja o figură retorică și nici noi nu vom ieși din ea. Cele două romane, ca două cărți diferite, se opun, dar, totodată, se continuă. S-ar putea chiar zice că parabola legii din *Procesul* este explicitată în *Castelul*.

Kafka din *Castelul* ar fi putut fi arestat într-o dimineață, avea toate motivele, iar Josef K. din *Procesul* ar fi putut părăsi orașul pentru a merge într-un sat. K. și Josef K. sunt experiențe gemene în situații existențiale diferite. Două lucruri sunt clare: că realitatea românească din cele două romane nu se legitimează nici pentru eroi nici pentru cititori, amândoi sunt surprinși, sunt preanunțați sau înșelați în orizontul-sistemul lor de așteptare.

4. Procedee de delegitimare

4.1. Delegitimarea narațiunii prin descriere

“Pe Josef îl calomniase pesemne cineva, căci fără să fi făcut nimic rău, se pomeni într-o dimineață arestat. În dimineața aceea, bucătăreasa doamnei Grubach (...) nu se ivi la ora obișnuită. (...) Josef K. mai așteaptă o clipă. (...) Apoi, flămând și mirat totodată, sună. Imediat se auzi o bătaie în ușă și în cameră intră un bărbat” (Kafka F., 1965, p. 39). Urmează acum prezentarea scenei arestării. Câteva lucruri se observă imediat: că prima frază are verbele propozițiilor la timpul trecut, pe când cele ce urmează au verbele la timpul prezent; deci, povestirea, nararea este la trecut, iar descrierea, prezentarea este la prezent; narațiunea precede și elimină surpriza descrierii; aflăm că a fost arestat și apoi vedem cum a fost arestat. Planul narațiunii și al descrierii nu sunt paralele și se interferează, încât între ele se creează o tensiune delegitimantă: descrierea invalidează și delegitimează narațiunea; nu narațiunea, ci descrierea consumă arestarea. Între narațiune și descriere există deci un mecanism fenomenologic automat de delegitimare. Situația este aceeași și în *Castelul*.

4.2. Tehnica surprizei refuzate

Romanele încep în zona surprizei care contrazice sistemele de așteptare. Pentru Josef K. existența autentică începe cu o surpriză: “bucătăreasa doamnei Grubach (...) nu se ivi la ora obișnuită. Asemenea lucru nu se mai întâmplase niciodată” (Kafka F., 1965, p. 39).

Autenticul începe odată cu agresiunea non-repetitivului, odată cu intrarea în unicitatea surprizei. Josef K. nu suportă surpriza, pentru el lucrul cel mai urgent în surpriză este realizarea surprizei: “pentru el era mult mai urgent acum să-și clarifice situația” (Kafka F., 1965, p. 42). Tribunalul agreează surprizele. Josef K. nu le acceptă sau dacă le acceptă le refuză tragicul: “sunt, firește, foarte surprins, doar că atunci când te afli de treizeci de ani pe lume și când ai fost nevoit să răzbați singur, așa cum mi s-a întâmplat mie, te imunizezi și nu iei prea în tragic surprizele” (Kafka F., 1965, p. 49).

Josef K. este vinovat că ignoră semnificațiile experienței și că nu se supraveghează, de aceea inspectorul îi cere: să se “supravegheze mai mult” (Kafka F., 1965, p. 50). El însuși nu-și dă seama că este vinovat și susține aceasta în fața tribunalului. Singura salvare ar fi tăcerea, păstrarea secretului, pentru că “dacă află toată lumea cum stau lucrurile, atunci urmează pedeapsa” (Kafka F., 1965, p. 124). Asta o spune unul dintre cei pedepsiți, un om al

tribunalului, Willen. Lucrul nu s-a observat până acum, fiindcă a funcționat convenția că oamenii tribunalului nu ar putea delegitima tribunalul. Pedepsiți, Willen și Franz devin oameni normali, care au încheiat un proces. A nu accepta procesul înseamnă a fi de două ori vinovat: întâi pentru că își imaginează că există o singură, o unică realitate, când, de fapt, sunt mai multe lumi posibile, apoi pentru că în singura realitate care are statut pentru tine nu accepți surpriza, elementul care o delegitimează.

Legitimarea pe care o face romanul kafkian este o delegitimare. În societatea postmodernă, cităm după Lyotard, “justiția devine astfel referentul unei mari nonacțiuni, cu același titlu de veritabilitate” (Lyotard F., 1981, p. 6).

Camus însuși, vorbind în *Mitul lui Sisif* despre firescul personajului și al cititorului și arătând că romanul kafkian este romanul unui personaj absurd, el însuși dovedește că “cu cât *Procesul* este mai absurd, cu atât «saltul» exaltat din *Castelul* apare mai emoționant și mai ilegal” (Camus A., 1969, p. 144). Ambele romane, însă, figurează un proces de ilegalizare.

4.3. Tehnica anvelopei și tehnica desenaționalizării

Două tehnici kafkiane au împiedicat observarea condiției postmoderne a romanului kafkian, condiția delegitimării lui: tehnica anvelopei și tehnica desenaționalizării.

Tehnica anvelopei face ca modelul narativ, semnificațiile narrative și ideile să fie învăluite în mai multe rânduri de fapte, oarecum contradictorii, fapte care protejează și obscurizează în același timp ideile și semnificațiile.

Omul postmodern acceptă contradicția și minciuna, el acceptă paralogia, iar K. și Josef K. sunt oameni postmoderni, ei știu că sunt mințiți, dar se comportă ca în fața adevărului. Josef K. este informat că pictorul Titorelli “e mincinos” (Kafka F., 1965, p. 174) și, totuși, merge să-i ceară ajutorul. Pentru el, ca și pentru K: din *Castelul*, garanțiile sunt necesare, dar nu cardinale și definitive, sunt fără valoare.

“Garantarea aceasta, se spune în *Procesul*, nu este un simplu angajament formal, ci o adevărată cauțiune, un lucru care obligă” (Kafka F., 1965, p. 195), asta o spune Titorelli. Josef K. îi arată că se contrazice, știe că minte, dar îi acceptă argumentele. A achiesa la argumente înseamnă a intra într-un raționament care nu este al tău. Aceasta echivalează cu a te preda concluziilor celui alt. A accepta argumentele duce automat la a fi învins de concluziile ce urmează inexorabil.

Un om al *Castelului* îi zice lui K.: “Garanțiile sunt deci necesare, cred c-o să recunoașteți, dragă domnule” (Kafka F., 1965, p. 64).

Dificultatea percepției vine la Kafka dintr-o feroare a adevărului, din dorința de a epuiza o observație: ori că omul trebuie să parcurgă un proces pentru a deveni liber, ori că trebuie să asalteze un castel pentru a cunoaște. Ambele variante sunt prezentate ca eșecuri, dar ele nu sunt eșecuri, căci drumul spre libertate și/sau drumul spre cunoaștere sunt niște adevăruri, chiar dacă libertatea sau cunoașterea sunt false, sunt erori, sunt eșecuri. Să ne gândim la Emirul lui Macedonski. Tehnica desenaționalizării se realizează pe un principiu de explozie negativă și pe o binecunoscută figură a inversării, litota.

Ideea ne-a venit citind lucrarea lui Günter Anders, *Kafka. Pro et contra*, München, 1951. Aici criticul german scrie: “nu obiectele și evenimentele ca atare sunt la Kafka neliniștitoare, neliniștitor este că ale sale creaturi se comportă în confruntarea lor ca și cum ar fi în fața unor obiecte și evenimente normale, deci fără a se tulbura” (Anders G., 1951, p. 13). S-ar putea analiza mai pe larg această tehnică de desenaționalizare prin litota. Tehnica aceasta constă într-o inversiune savantă: dacă, în genere, Kafka vrea să spună că tot ceea ce în lumea noastră este considerat evident și natural este și teribil, atunci el operează o inversiune și zice că teribilul este evident și natural. Același procedeu este uzat și de Arghezi care pentru a arăta că urâtul este frumos, arată, în loc, că frumosul este urât sau de Brecht care în *Opera de trei parale* vrea să spună că burghezii sunt hoți și arată că, de fapt, hoții sunt burghezi.

Insinuăm că acest procedeu, care e, credem noi, un procedeu de delegitimare, este frecvent în literatura postmodernă și că el ar include și construcția în abis (mise en abyme) a lui Gide, Ricardou, Dällenbach sau holomerii lui Noica și Manolescu.

4.4. Tehnica “perspectivei anamorfotice”

Un alt procedeu de delegitimare, alături de delegitimarea narațiunii prin descriere, de anvelopare și desenaționalizare, este procedeul “perspectivei anamorfotice” sesizat de Liviu Petrescu în *Romanul condiției umane* (Petrescu L., 1979, pp. 52-54), preluat de la Gustav Rene Hocke. Acest procedeu vine să ilustreze un procedeu kafkian: nu există comunicare și nici intimitate.

Nu există intimitate: K. din *Castelul* o iubește pe Frieda sub privirile secundanților săi. Josef K. discută cu Huld și cu unchiul său sub privirile unui judecător de instrucție. Ei nu-și dau seama că sunt sub reflectoare decât când se dezmeticesc. Perspectiva anamorfotică înseamnă a nu observa decât un singur personaj și a descoperi, apoi, că intimitatea a fost doar o iluzie, căci la ea participa, ignorat, un om al tribunalului sau al castelului.

4.5. Drumurile libertății și ale cunoașterii

Josef K. vrea să găsească textul legii și să dobândească libertatea, iar K. vrea să pătrundă în *Castel* și să-l cunoască. Amândoi mor pe drum: pentru ei, precum în romanul postmodern cunoscutul nu produce cunoscutul, ci necunoscutul, pentru ei libertatea și cunoașterea nu sunt eșecuri, ci eșecul este o libertate sau o cunoaștere. Cum ar zice Alexandrescu “pricina, nu rezultatul” laude le-a câștigat.

4.6. Delegitimarea interioară: umilire și incapacitate

Procesul este un roman al libertății, fiindcă este un roman al demersurilor pentru libertate, iar *Castelul* este un roman al cunoașterii, pentru că este un roman al demersurilor pentru cunoaștere.

Maurice Blanchot n-are, totuși, dreptate: “*Procesul* zice el, (...) este un proces de rătăcire” (Blanchot M., 1980, p. 63). E adevărat că Josef K. se simte rătăcit în birourile tribunalului, anticamera Legii și că, în sat, în anticamera castelului, K. se se simte rătăcit, dar nu indecizia, ezitarea în rătăcire le rămâne, nu iluzia senină, ci opțiunea pentru a ieși din anticameră, căci ei, orice fac, rămân tot în anticameră, asta este cu totul altceva. Prin opțiune ei au depășit rătăcirea.

Josef K. și K. sunt niște incapabili. “Acest sentiment de incapacitate totală, de paralizare (...) zice G. Lukacs în *Arte e societă. Scritti scelti di estetica*, este motivul fundamental al întregii producții kafkiene” (Lukacs G., 1972, p. 142). K. nu este un cuceritor, el își dă seama că “suferise înfrângerea numai fiindcă provocase lupta” (Kafka F., 1965, p. 98). Pentru Josef K. nu există achitare reală, cum nu există pentru nimeni; singura achitare și-ar putea-o da el însuși, dar nu știe. Soluția kafkiană ar fi o soluție sartriană: “N-am decât un singur judecător, pe mine însumi și eu mă achit”, zice Leni în *Sechestrații din Altona* (Sartre J.-P., 1969, p. 63). Pe K. și pe Josef K. toți îi ajută, doar pentru a-i submina, pentru a le delegitima căutările. Libertatea și cunoașterea, demonstrează în cod epistemologic romanele, sunt legitim a fi căutate doar dacă se delegitimează: ei nu văd că libertatea și cunoașterea pe care le caută, tot ei le găsesc pe drumul căutării.

Josef K. este liber să caute libertatea. K. știe că el caută să cunoască, acestea sunt soluțiile fericirii și tragediei lor. Ei nu sunt absurzi ca Sisif al lui Camus, dar să ni-i imaginăm fericiți.

5. Concluzii

Prin încă ceva *Procesul* și *Castelul* sunt romane portmoderne: prin forma de anti-romane pentru a cărei demonstrație trimitem la cartea lui Clemens Heanelhaus, *Da Lessing a Brecht*, la articolul *Le forme narrative de Kafka* (Heanelhaus C., 1968, pp. 508-529). Ele mai sunt postmoderne prin delegitimarea eroului în anti-erou, pentru demonstrarea acestei idei

trimitem la Radu Enescu, *Kafka*, p.156-162, subcapitolul *Eroul kafkian*: “universul kafkian este populat de anti-eroi” (Enescu R., 1968, p. 156).

Omul postmodern și transmodern, arătam la început, este omul prezentului. Așa este și eroul kafkian, el nu are decât prezent, el nu are în urmă o istorie (vezi și Radu Enescu, 1968, p. 144-145). Concentrarea în prezent poate fi ori un efect ori o cauză a coincidenței stranie între mersul subiectului și al fabulei, între rara intervenție a analepsei și terorizanta acțiune a elipsei. Omul postmodern și transmodern este, ca și eroii kafkieni, terorizat de acțiunea obiectivului, a lumilor posibile pe care le acceptă, dar nu le poate suporta. Din teroare, omul postmodern se umilește și se delegitimează. Pentru tema umilinței trimitem la lucrarea lui Elias Canetti, *Der andere Prozess*, München 1969, mai ales paginile 86-88 (Canetti E., 1969, pp. 86-88).

Romanul kafkian este un roman postmodern și transmodern, un roman în care totul se delegitimează. Procedeele de delegitimare uzate sunt: tehnica anvelopei, tehnica desenzanizării, tehnica descrierii delegitimante, tehnica “*perspectivei anamorfotice*”.

Tema centrală este tema căutării. Parabolele kafkiene sunt romane postmoderne și transmoderne, adică anti-romane (în care defilează anti-eroi, eroi fără istorie, eroi condamnați la prezent). Teroarea obiectivului delegitimează forma și personajele romanelor.

Procesul și *Castelul* sunt romane ale delegitimării libertății și cunoașterii.

Bibliografie

- A. Camus (1969). *Mitul lui Sisif*. București: E.P.L.U.
- Elena Rodica Bratu (2013). *Tipologia titlurilor jurnalistice*. In *Comunicare, identitate, comparatism*. Craiova: Editura Universitaria.
- Iulian Boldea (2011). *Romanian Literary Perspectives and European Confluences*. Ed. Asymetria.
- Elena Rodica Opran (2014). The press title as micro-narration. *Journal of Romanian Literary Studies*, (4), 121-127.
- A. R. A. Călin (2010). Communication Competences Training for Managers through Role- Play Activities. *Annals of University of Craiova-Economic Sciences Series*, 3(38).
- O. A. Bradu, & A. Sandu (2009). Perspective epistemice si axiologice in supervizarea apreciativa. *Revista de Cercetare și Intervenție Socială*, (24), 95-102.
- S. Usurelu, A. Sandu, *Postmodern Openings 11* (2012) 35-42.
- Antonio Sandu, Elena Unguru (2014). *Acțiune comunicativă, justiție deliberativă și restaurativă*. București: Editura Tritonic.
- C. Bremond (1981). *Logica povestirii*. București: Editura Univers.
- Xenia Negrea, *Revista de Științe Politice* 24 (2009).
- Crișu Dascalu (2009). Aspirație și revelație. *Studii de Știință și Cultură*, (17), 31-34.
- David Bell (1973). *The Coming of Post-Industrial Society*. New York.
- S. Ponea, B. Vlasă, *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala* (2010) 93-98.
- M. Sîrbu, O. Doinea, M. G. Mangra (2009). Knowledge based economy—The basis for insuring a sustainable development. *Annals of the University of Petrosani, Economics*, 9(4), 227-232.
- Dumitru-Mircea Buda, (2012). Ways of Reception Regarding the Works of Lucian Blaga. The Issue of Mystery. *Journal of Romanian Literary Studies*, (2), 113-118.
- F. Kafka (1965). *Procesul*. București: E.P.L.U.
- B. Vlasă, *Revista romaneasca pentru educatie multidimensionala-Journal for Multidimensional Education* 2 (2009) 39-51.

- A. Sandu, *Postmodern Openings* (3) (2014) 49-66.
- F. Martini (1992). *Istoria literaturii germane*. București: Editura Univers.
- G. Anders (1991). *Kafka. Pro et contra*. München.
- A. Nicolescu, *Revista de Științe Politice. Revue des Sciences Politiques* (2014).
- G. Genette (1978). *Figuri*. București: Editura Univers.
- Gabriel Coșoveanu (2009). *Discursul critic integrator*. Craiova, Fundația-Editura Scrisul Românesc.
- Gabriel Coșoveanu, (2007). *Lecturi transversale*. Scrisul Românesc.
- H. Blumenberg (1979). *Schiffbruch mit Zuscchaner*. Frankfurt M.: Surkamp.
- Ihab Hassan (1971). *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Post Modern Literature*. Oxford U.P., New York.
- Ion Buzera (2004). *Proximități critice*. Scrisul Românesc.
- Ion Buzera (2010). *Proximități critice III*. Scrisul Românesc.
- A. C. Strunga, C. M. Bunaiasu, *Revista de cercetare și intervenție socială* (40) (2013) 61-77.
- Iulian Boldea (2005). *Istoria didactică a poeziei românești. Perspective analitice*. Brașov: Editura Aula.
- J.-F. Lyotard (1981). *La condizione postmoderna*. Milano: Feltrinelli.
- J.-P. Sartre (1969). *Teatru*. Vol. II. București: E.P.L.U.
- M. V. Buciu (2003). *Panorama literaturii române în secolul XX: Poezia* (Vol. 1). Scrisul Românesc.